

LUND UNIVERSITY

Anslagssystemet behöver justeras

Åkesson, Torsten

2015

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Åkesson, T. (2015). Anslagssystemet behöver justeras. LUM.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Att allt fler forskare själva måste finansiera sina anställningar med externa medel leder till många problem. Torsten Åkesson, professor i partikelfysik, menar att systemet behöver justeras och har ett lösningsförslag till regeringen.

Anslagssystemet behöver justeras

Efter andra världskriget etablerades i USA en framgångsrik modell för forskningsfinansiering, National Science Foundation, som till idag har stött 214 nobelpristagare, och blivit en förebild för världen.

Modellens kärna är att forskare anställda vid universitet söker forskningsstöd i nationell konkurrens från en annan aktör än arbetsgivaren. Ansökningar rankas av granskare som inte är – och inte kan upplevas vara – i jävsituation. Systemet ger alla forskare möjlighet att söka stöd för sina idéer, utan att hämmas av linjestrukturen vid sina arbetsplatser.

Sveriges motsvarighet till NSF är Vetenskapsrådet som har ett högt förtroende i forskarsamhället. Vi har även andra forskningsråd. Man kan inte nog betona vikten av att våra forskare i nationell konkurrens kan söka stöd från dessa forskningsråd. Hade motsvarande resurstilldelning hanterats inom universiteten hade det varit betydligt svårare att – med den specialiserade ämneskompetens som krävs – få en ojävig granskning och rangordning. Därför är ett generellt ökat basanslag fel väg att gå.

EN OSUND ASPEKT har dock växt fram: Lärare måste förlita sig på externa medel för att finansiera sina egna anställningar. Det är ett system med flera negativa konsekvenser. Det gör anställningar mindre attraktiva och försvårar rekrytering, inte minst internationell sådan. Det hämmar också viljan att satsa på mer transformativ dvs. riskfylld forskning, att byta forskningsinriktning eller ge sig in i interdisciplinära områden. Det är ett stort arbetsmiljöproblem, kanske det största vid universiteten. Kopplingen mellan externanslag och anställning skapar ohälsosam stress och anslagsmottagare frestas att bygga upp en

buffert för att täcka upp för framtida anslagsbortfall, vilket resulterat i ett växande myndighetskaptalproblem.

Det här är en situation som vi inte behöver ha. Pengarna finns eftersom anställningarna är finansierade idag. Pengarna tas bara från olika fickor hos staten.

SYSTEMET BEHÖVER JUSTERAS så att vi stärker aspekten av nationell öppen konkurrens om stöd för forskningsprojekt samtidigt som universiteten tar fullt finansiellt ansvar för sina

lärares anställningar. Det kan ske genom att universiteten prioriterar att fullfinansiera läraranställningar och använda de externa anslagen för att täcka mer av den verksamhet som idag finansieras med fakultetsmedel, t.ex. forskarutbildning. Det är inte orimligt att låta resurser till doktorandtjänster fördelas i nationell konkurrens i samma strikta peer review process som vid annan

medelstilldelning från forskningsråden. Det skulle öka fokus på genomtänkt handledning, track-record i handledning, och därmed stärka forskarutbildningen.

Det är inte riskfritt för ett enskilt universitet att genomföra en sådan här justering i forskningsstödssystemet eftersom det kan leda till minskade externa anslag för lärosätet; i en ranking mellan att stödja en etablerad forskares anställning och att ge medel till en doktorandtjänst, så är risken stor att anställningsstödet prioriteras pga. risken ett avslag medför för en etablerad forskare. En justering bör därför harmoniseras över landet.

Det faller på regeringens bord att peka med hela handen och se till att det sker.

TORSTEN ÅKESSON
FYSISKA INSTITUTIONEN